

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXI., číslo I

14. I. 2024 / neprodejné

Z OBSAHU	Proč Ježíš nazval svou matku „ženou“	08
	Péče o „postižené údy Krista“	12
	K deklaraci Fiducia Supplicans	13

Foto: Lucie Hornikova / Člověk a Víra

Po otci je Bůh, po matce člověk

Stojíme na prahu nového roku s důvěrou v Boží Prozřetelnost a vyprošujeme si požehnání pro rok, o kterém nevíme, co nás v něm čeká, ale víme, že Boží láska nás neopustí. Ještě jsme plní vánoční radosti, která roste z Boží lásky, z Božího zájmu o člověka, z Božího skutku Vtělení. Jestliže se Bůh stal jedním z nás kvůli nám, pak jistě zůstane s námi i v budoucnu. Záleží ovšem i na nás, jestli my zůstaneme s ním, jestli budeme mít vědomí Boží přítomnosti, jestli se budeme umět radovat z toho, že On je s námi a vidí nejen naše skutky, ale i skryté touhy a myšlenky, jestli se jím necháme vést, jestli se budeme snažit se mu líbit a dělat mu radost. Ano, na nás bude záležet, jestli zakusíme Boží přítomnost. Pán Ježíš přece říká: *Kdo mě miluje, bude zachovávat moje slovo a můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a učiníme si u něho přibyték.* Stačí ukazovat Bohu lásku tím, že zachováváme Boží

slovo, že chceme to, co chce on, a Bůh nás bude milovat a bude přebývat v nás.

Na prahu nového roku jsme slavili Matku Boží, která se pod křížem stala také naší Matkou. My můžeme spoléhat na její mateřskou ochranu a pomoc, když budeme žít jako její děti, jako děti, které se učí od matky, berou si z ní příklad a dbají na její rady.

Některým lidem dělá problém sponení slov matka a panna. Pro nás je to tajemství víry, které mluví o skutečnosti ještě daleko hlubší. Maria se mohla stát matkou, a přitom zůstat pannou, protože otcem jejího dítěte není člověk, ale Bůh. Ježíš je jedna osoba, ale s dvěma přirozenostmi. Po otci je Bůh, po matce člověk. Kdo si chce víru ulehčovat tím, že vynechá Mariino panenství, bude mít problém s Ježíšovým božstvím. Kdyby Ježíš nebyl Boží Synem, ale jen mimořádným člověkem, pak by jeho oběť nestačila na

vykoupení lidstva, nebyl by Spasitelem a my zůstali stále otroky hříchu.

Lidský rozum nestačí na to, aby pochopil, jak někdo může být současně člověkem i Bohem, nestačí na to, aby porozuměl tajemství matky, která je současně i pannou, ale z milosti Boží je člověk schopen tyto pravdy přijmout vírou, která se otevírá Božím tajemstvím. V praxi může pro nás být ještě těžší přijmout Boží požadavky na naše jednání. Jednat podle přikázání člověk dokáže, když uvěří, že Bůh je sama moudrost, která se nemýlí a myslí to s námi dobře. Vstupujeme do nového roku. Kéž roste naše odvaha dávat Kristu naši důvěru a spoléhat na jeho slovo, žít podle Ducha. Pak uvidíme i plody Ducha, pak zakusíme, jak bude celý rok požehnaný.

*Mons. Jan Graubner
arcibiskup pražský a primas český*

Papež jmenoval Stanislava Příbyla novým biskupem Diecéze litoměřické

V sobotu 23. prosince 2023 jmenoval papež František nového biskupa Diecéze litoměřické. V pořadí 21. biskupem litoměřickým se stane redemptorista Stanislav Příbyl, současný generální sekretář České biskupské konference a administrátor poutního místa Horní Police v litoměřické diecézi. Nový biskup bude uveden do úřadu 2. března 2024, kdy také přijme biskupské svěcení.

Informaci o novém biskupovi oznámil v litoměřické katedrále sv. Štěpána 23. prosince za přítomnosti současného litoměřického biskupa Jana Baxanta, kněží a věřících rada Apoštolské nunciatury v České republice, Mons. Giuseppe Silvestrini, který zastoupil apoštolského nuncia v ČR Judy Thaddea Okola, který se účastnil mše svaté v pražské katedrále sloužené za oběti tragédie na Filozofické fakultě UK.

„Je den státního smutku za zemřelé při čtvrtěční střelbě na Filozofické fakultě UK v Praze. Právě jsme jejich památku uctili minutou ticha a pomodlili se modlitbu Anděl Páně za jejich duše, jejich rodiny, kteří truchlí za své blízké,“ vzpomněl Mons. Silvestrini a dodal: „Dnes ale Apoštolská nunciatura přináší radostnou zprávu vám všem v litoměřické diecézi, papež František jmenoval otce Stanislava Příbyla biskupem litoměřické diecéze.“

Nově jmenovaný litoměřický biskup Stanislav Příbyl uvedl: „Mezi jmenováním a zveřejněním se událo mnoho věcí. Především tragické události na Filozofické fakultě UK, kde jsem doktorandem, tak se mě to dotýká velmi zblízka. V Galerii Uffizi ve Florencii je obraz Narození Páně od jednoho holandského mistra. Postavy, které jsou ve tmě, se sklánějí nad Ježíšem, který září. To je možná symbol těch letošních Vánoc, poznamenaných takovou temnotou násilí, bolesti a smutku. On je tím, kdo přináší světlo, je Světlem, je strážcem světla, je malý, ale tato jiskřička zažehuje velké světlo. To světlo se však šíří od Boha k člověku a od člověka k člověku, asi jako když si zapalujeme jeden od druhého svíčku. Ježíš je Bohem

útěchy, který se stal člověkem, a tak se mi může podívat do očí... a já jemu. Je snad něco útěšnějšího než to, že se mohu podívat do očí někomu, kdo mě miluje?“ Uvedl P. Stanislav Příbyl a dodal: „O svém jmenování jsem se dověděl na 3. neděli adventní. Mám radost a současně mě naplňuje bázní fakt, že na mě Bůh shlédl v tak zodpovědném poslání. Dnešní zveřejnění jmenování je potom možné chápat jako vánoční dar: rozhodně je to velké obdarování pro mě, a doufám, že i pro celou diecézi, kterou jsem si zamiloval už před 15 lety, když jsem přišel do Litoměřic jako generální vikář. Po Bohu chci vyjádřit svou vděčnost za důvěru papeži Františkovi a Mons. Janu Baxantovi, mému předchůdci, za jeho službu. Těším se na ty, kteří mi budou svěřeni: jsem tu s vámi a jsem tu pro vás!“

Biskupské svěcení a zároveň uvedení P. Stanislava Příbyla do úřadu se uskutečnilo v sobotu 2. března 2024 při mši svaté od 11 hodin v katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích. Do této doby bude apoštolským administrátorem litoměřické diecéze biskup Jan Baxant, který ke jmenování svého nástupce uvedl: „Jedenadvacátému biskupovi litoměřickému, mému kdysi žákovi, posléze spolupracovníku a nyní nástupci, vyprošuji moudrost Ducha Svätého a laskavost Panny Marie. Dobrý pastýř Kristus ho, jako biskupa, určil za nástupce apoštolů. Na jeho novou cestu do diecéze, kterou zná a má ji rád, a o níž ví, že je kamenolomem i zahradou, mu přislibuji duchovní podporu modlitby a bratrské přízně. Zpráva o jeho jmenování mě potěšila a papeži Františkovi jsem vděčný, že takto rozhodl.“

P. ThLic. Ing. Stanislav Příbyl, Th.D., CSsR se narodil 16. listopadu 1971 v Praze – Strašnicích. Vystudoval Střední průmyslovou školu zeměměřickou. Po maturitě nastoupil do noviciátu v polské Lubaszowé (1990–1991) a následně složil řeholní sliby v kongregaci redemptoristů. V letech 1991–1996 studoval na KTF UK a zároveň absolvoval formaci v pražském Arcibiskupském semináři. Po

vysvěcení na kněze v roce 1996 byl farním vikářem na Svaté Hoře (1996–1999) a farářem tamtéž (1999–2008). V letech 2002–2011 zastával úřad provinciála pražské provincie redemptoristů.

V roce 2004 se stal prezidentem Arcidiecézní charity Praha. Působil zde do konce roku 2008. V témže roce byl jmenován členem kněžské rady v Pražské arcidiecézi.

V roce 2012 získal na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze licenciát teologie, v roce 2014 získal také doktorát z teologie. V roce 2019 dokončil magisterské studium na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v oboru finance a management. V současné době se věnuje na FF UK studiu dějin výtvarného umění se zaměřením na osobnost třetího pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna.

Mezi lety 2009 a 2016 působil ve funkci generálního vikáře litoměřické diecéze. Od 1. října 2016 pracuje jako generální sekretář České biskupské konference; vede sekretariát této organizace zastřešující činnost katolické církve v ČR a mluví za ni v médiích.

Mezi jeho oblíbené činnosti patří hudba, především hra na varhany, a také fotografování. Komunikuje na různých úrovních polsky, německy, anglicky, italsky a francouzsky.

Diecéze litoměřická byla založena bulou papeže Alexandra VII. ze dne 3. července 1655, a byla vydělena z území arcidiecéze pražské. Zaujímá plochu 9 393 km², má 10 vikariátů, 384 farností a nachází se v ní 1265 samostatně stojících kostelů a kaplí. V pořadí 20. diecézním biskupem je od roku 2008 Jan Baxant, který 8. října 2023 dosáhl kanonického věku 75 let a podal rezignaci na úřad sídelního biskupa do rukou papeže.

*CSILic. Monika Klimentová
vedoucí tiskového střediska
České biskupské konference*

SLOVO KNĚZE

Vzpomínková bohoslužba za Mons. Jaroslava Polce a Mons. Josefa Krejčího

V lednu si připomínáme výročí úmrtí dvou významných českých kněží, teologů a pedagogů: Mons. ThDr. Jaroslava Polce (+15. ledna 2004) a ThDr. Josefa Krejčího, S.S.L. (+13. ledna 2014). Při této příležitosti bude za oba kněze v pondělí 15. ledna 2024 v 7.00 hodin slavena vzpomínková mše svatá u hrobu sv. Jana Nepomuckého ve Svatovítské katedrále. Bohoslužbu bude celebrovat arcibiskup pražský Jan Graubner, předseda ČBK.

Jaroslav Václav Polc (1929–2004) se narodil v Chicagu 14. září 1929 českým rodičům. Základní a střední školu absolvoval v Praze, odmaturoval na Jiráskově gymnáziu v roce 1948. Poté se opět vrátil do Spojených států, kde studoval na St. Procopius College v Lisle. V roce 1950 odcestoval do Říma, kde na Papežské lateránské univerzitě v roce 1955 obhájil licenciát z teologie. 25. září 1955 byl vysvěcen na kněze pro diecézi Green Bay ve Wisconsinu ve Spojených státech.

Po několika letech v duchovní správě v USA se vrátil zpět do Říma, kde pokračoval ve studiu a v roce 1962 stal doktorem teologie. Jeho disertace pojednávající o vzniku svátku Navštívení Panny Marie byla vydána v roce 1967 knižně. Mezi jeho celoživotní zájmy patřila postava třetího pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna a doba předhusitská. Jako pomocník kardinála Josefa Berana, kterému dělal společně s Mons. Škarvadou sekretáře, se účastnil Druhého vatikánského koncilu. Zajímavostí je, že byl členem vatikánské filatelistické komise a mnoho vatikánských poštovních známek v 60. až 90. letech bylo zhotoveno podle jeho návrhů.

Po pádu komunismu se Jaroslav Polc vrátil do Prahy. 29. dubna 1991 byl jmenován docentem pro obor církevní historie Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a 14. října 1992 se stal profesorem pro obor katolických církevních dějin a patrologie. V čele KTF UK stál jako děkan v letech 1997–2002. Zemřel nečekaně 15. ledna 2004. Je pohřben na břevnovském hřbitově.

Josef Krejčí (1927–2014) se narodil

v Praze, kde vystudoval reálné gymnázium, na kterém odmaturoval v roce 1946. V letech 1946–1950 studoval teologii na Papežské lateránské univerzitě v Římě. V době jeho studií došlo v Československu k definitivnímu převzetí moci komunisty a Josef Krejčí se stejně jako několik dalších Čechů pobývajících studijně v zahraničí, rozhodl zůstat v emigraci.

Na kněze byl vysvěcen 22. prosince 1951 a hned poté byl přijat do duchovní správy tridentské diecéze, kde v pastoraci působil od roku 1952. Licenciát z teologie obhájil v roce 1952 opět na Papežské lateránské univerzitě a v roce 1956 zde získal doktorát. Další studium, tentokrát na Papežském biblickém institutu v Římě (1958–1960), zakončil specializovaným licenciátem z Písma svatého (1960). Studijní pobyt na École biblique et archéologique française v Jeruzalémě absolvoval v letech 1960–1961 jako Élève titulaire. Jeho závěrečná práce nesla název „Pozemkový majetek ve starém Izraeli“.

V letech 1962–1963 pracoval v Centru pro automatizaci literární analýzy v Gallarate v Itálii na zpracování kumránských textů. V letech 1966–2003 vyučoval úvod do Písma svatého a starozákonní biblistiku na diecézním Teologickém učilišti v Tridentu v Itálii. Po pádu komunistického režimu v Československu byl osloven Katolickou teologickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, na níž pak souběžně se svým tridentským angažmá pedagogicky působil celá devadesátá léta.

V češtině i jiných jazycích publikoval odborné i popularizující články a recenze na biblická, většinou starozákonní témata. V Čechách je jeho nejznámější prací česká exilová monografie podrobně komentující konstituci Dei Verbum. Osobně se ujal redakce nového římského vydání Nového zákona Ondřeje M. Petrá, přičemž se zejména podílel na revizi výkladových částí. Zemřel 13. ledna 2014 v italském Tridentu.

církev.cz

Začátkem roku si mnozí plánují, co chtějí stihnout, vidět, udělat do jeho konce. Jistě, plánovat se musí ale musí se plánovat s rozumem a je dobré počítat i s tím, že ne všechny naše plány vyjdou. Neboť, jak mnozí již z vlastní zkušenosti vědí; ne každý plán zcela vyjde tak, jak jsme si představovali. Není to tak dávno, co asi nám všem do našich plánů zasáhl covid, kterého jsme se téměř povinně museli bát a nyní je jenom takovou komplikovanější chřipkou. Ale na anulaci našich plánů může mít i vliv taková souhra nečekaných banalit jako je zadřený motor či jiná závada na autě, výdaje zapříčiněné neopravitelným boilerem, topením a třeba i nějaká ta nemoc nebo zranění. Mnohým takové události jistě pokazí náladu a pro ty, kteří se soustředí pouze na věci hmotné, to může znamenat zhroucení jejich světa. Je až s podivem, o čem někteří dokáží vyprávět jako o „křivdě osudu“ a „osobní tragédii“.

Je tedy plánování špatné? Rozhodně ne. Zvláště když máme plán, který počítá i s určitou variabilitou času a prostoru a pokud má v tomto plánu místo Bůh. Někteří (žel Bohu i křesťané) totiž při svém veškerém plánování s Bohem příliš nepočítají a pak se jim stane, že se jejich plány poněkud kříží s desaterem, povinnostmi stavu a povolání.

Plánujme tedy, ale nikdy nezapomínejme, kým jsme a komu jsme povinni sloužit přede vším. Budeme-li na to při našem plánování pamatovat, pak nikdy neuděláme chybu, a i když naše plány nevyjdou nebudeme mít důvod se z toho hroudit.

Plánujme tak, abychom nepřišli o Boží milost a požehnání, které jistě i v tomto roce budeme k životu (i tomu na věčnosti) potřebovat.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

OBRAŤTE SE A VĚŘTE EVANGELIU

21. ledna 2024 – 3. neděle v mezidobí – Mk I,14–20

Pseudo-Chrysostom

Také on odešel, aby se před svou mučednickou smrtí zachránil pro vyučování a léčení. A když to všechno splnil, stal se poslušným až k smrti (Flp 2,8).

Hieronym

Stín ustupuje a přichází pravda. Jan ve vězení, Zákon v Judsku, Ježíš v Galileji a Pavel mezi pohany hlásá evangelium o Království. Po pozemském království následuje chudoba, ale chudým křesťanům je dáno věčné království. Pozemské pocty jsou naproti tomu přirovnávány k pění na vodě, kouři nebo snu.

V mystickém smyslu nás tento tetragram rybářů přivádí do nebe jako Eliáš, na těchto čtyřech úhlech je postavena církev, pomocí těchto čtyř hebrejských písmen, tetragramu, poznáváme jméno Páně, na jejich příkladu je nám přikázáno poslouchat hlas Páně, když volá, a zapomenout na hříšný lid a na chování našeho otcovského domu, které je před Bohem bláznovstvím, a na pavučinu, v níž nás jako komáry, kteří právě spadli, drží obyčejný vzduch, který visí na ničem, a pohrdat lodí našeho dřívějšího života. Mrtvé kůže přikrývají Adama, který je naším předkem podle těla, ale nyní, když jsme odložili starého člověka s jeho skutky, přecházíme k novému člověku a přikrýváme se kůžemi Šalamounovými, jimiž se snoubenka chlubí, že ji činí krásnou. Jméno Šimon znamená poslušný, Ondřej mužný, Jakub poddajný a Jan milostivý. Tato čtyři jména nás spojují s Pánovým štítem; skrze poslušnost posloucháme, skrze mužnost bojujeme, skrze poddajnost vytrváváme a skrze milost zůstáváme. Jsou to vlastně čtyři kardinální neboli hlavní ctnosti: skrze rozvážnost jsme poslušní, skrze spravedlnost jednáme mužně, skrze mírnost šlapeme po hadovi a skrze mravní sílu si zasloužíme Boží milost.

Jan Chrysostom

Když totiž přišla plnost času a Bůh poslal svého Syna, mělo lidské pokolení

Mozaika v bazilice Sant Apollinare Nuovo v Ravenně: Povolání sv. Petra a Ondřeje (6. st.)

dosáhnout konečné Boží spásy. Proto se říká, že „Boží království se přiblížilo“. Boží království je ve skutečnosti totéž co království nebeské, ale pojmově se liší: Boží království je to, kde vládne Bůh: v zemi živých, když vidí Boha tváří v tvář a dosáhnou zaslíbených dobrodiní, ať už chceme touto zemí rozumět lásku nebo nějaké jiné potvrzení těch, kteří se stanou obrazem ráje, což chápeme pod slovem nebe. Je totiž dostatečně zřejmé, že Boží království není omezeno místem ani časem.

Theofylakt

Jak vypráví evangelista Jan, Petr a Ondřej byli učedníky Předchůdce. Když však viděli, že Jan vydává svědectví o Ježíši, připojili se k němu. Pak je však zarmoutilo, že byl Jan uvězněn, a vrátili se ke svému povolání; proto šli za ním, když spouštěli síť do moře; byli totiž rybáři. A všimněte si, že se živili vlastní prací, ne nepravostí. Takoví byli hodni být prvními Kristovými učedníky; proto se dodává – Ježíš jim řekl: *Pojďte za mnou*. Nyní je povolává podruhé: je to druhé povolání po tom, o kterém jsme četli u Jana. A k čemu jsou povolání, se ukazuje, když se dodává: *Učiním z vás rybáře lidí*.

Nemáme otálet, ale ihned jít k Pánu. Za nimi zastihl Jakuba a Jana, neboť

i oni byli chudí, a přece se starého otce drželi; proto je následoval a když poodešel o kus dál, uviděl Jakuba, syna Zebedeova, a jeho bratra Jana – i oni byli na lodi a spravovali síť – a hned je zavolal. Opustili otce, protože jim chtěl zabránit v následování Krista. Tak i vy, když vám rodiče brání, opusťte je a přijďte k Bohu. A ukázalo se, že Zebedeus neuvěřil. Ale matka apoštolů uvěřila a následovala Krista po Zebedeově smrti.

Věz také, že zde nejprve volá čin, pak vhléd. Petr znamená činný život, protože byl prudší než ostatní, jako činný život, a Jan znamená nazírání, protože Jan mluví více o Božích věcech.

Remigius

Sítí svatého hlásání vytáhli ryby, to znamená lidi, z mořské hlubiny, to znamená z nevíry, na světlo víry. Podivuhodný je tento rybolov. Ulovené ryby brzy zahynou, ale lidé, kteří byli uloveni, dříve ožijí díky slovu hlásání.

Beda

Rybáři a nevzdělání lidé jsou poslání hlásat, aby víru věřících nehledali ve výmluvnosti a učenosti, ale v Boží moci.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

CAPAX DEI ... ÚVAHA PRO ROK SPÁSY 2024

Čím více se rozšiřuje lidská schopnost poznání podivuhodného světa kolem nás, tím více nových otázek se vynořuje.

Musíme si poctivě přiznat, že ve srovnání s tím, co nevíme, je poznání světa sotva tolik, jako jediná kapka vody ve všech oceánech této planety.

Naše tělo je v podstatě jakýsi vesmír či zeměkoule v malém: je složeno z těchč látek, které nacházíme na této planetě, z těchč prvků, které vznikly v nitru dávno vyhaslých hvězd. Nejvíce je v našem těle vody, tedy kyslíku a vodíku, pak nějaký uhlík, dusík, křemík a dokonce i železo. Máme blízko k prachu této Země a přece jsme od něj, dokud jsme naživu, zároveň nekonečně daleko.

Nezbývá než žasnout: vždyť i neživá látka, jakou je například voda, má vlastnosti, které nelze označit jinak než jako zázračné. Propast mezi nejsložitější molekulou neživé látky a nejjednodušší buňkou živého organismu je podobně nekonečná jako propast mezi velmi inteligentními živými tvory a lidmi.

Svému psu říkáme jménem, ale nikdy mu neříkáme: „Jmenuji se Jan a budeme si tykat“. Víme, že nás tento tvor nejen poslouchá, protože hierarchie smečky je mu vrozena, ale dokonce nás dokáže – svým způsobem – mít i rád. Víme, že můžeme mluvit my k němu, ale on nikdy nebude mluvit k nám. Pes není schopen přesáhnout sám sebe a představit si náš svět. Pes nás není schopen...

Ze všech tvorů jen člověk dokáže myslet za hranice svých schopností. Tušit velikost tajemství, které ho přesahuje a žasnout před nepoznatelným a nepochopitelným. Žasnout před Tajemstvím, o němž ví pouze to, že je, ale o němž neví, co skrývá. Již starověcí filosofové byli uchvázeni zjištěním, že člověk je – slovy svatého Augustina: „capax Dei“, schopen Boha. Jen člověk je schopen jednat svobodně, a přijímat v každé situaci individuální volbu. Jen člověk má schopnost sám sebe zdokonalit nebo sám sebe zničit.

Není pochyb o tom, že všechno, co je,

Mozaika v apsidě baziliky sv. Apolináře v Classe (533–549)

má také nějaký účel. Tak je tomu i s naší schopností Boha. Jestliže jenom nám, lidem, byla dána tato prokazatelná výsada tušení velikosti a smyslu řádu světa, jestliže jen my, lidé, dokážeme rozlišovat mezi dobrem a zlem, zcela jistě tomu tak není proto, abychom tuto výsadu použili sami proti sobě. Povinnost užívání naší schopnosti Boha ke konání dobra se projevuje tím naléhavěji, čím nelidštějším a nebezpečnějším se stává svět, v němž žijeme.

Co když mnohé z nás nepřesvědčí ani tato logika? Pak je tu ještě osvědčené pravidlo: „in dubio pro reo“ (v pochybnostech ve prospěch). Přes všechnu nejistotu a nedostatečnost lidského poznání je možné, účelné a dokonce i nutné, aby se ti z nás, kteří o Bohu pochybují, ve svých pochybnostech přiklonili ve prospěch životního postoje příznivého nejen pro nás samotné, ale pro všechny lidi přítomné i budoucí. Aby přijali alespoň svou schopnost Boha.

Nikoli jako výsadu bezohledného vladaře, který může všechno – včetně zni-

čení sebe sama – ale jako závazek, úkol a povinnost sloužit dobru a konat dobro. Protože jinak zde nemusí zanedlouho zůstat už nikdo, kdo by alespoň povzdechl: „Jak podivuhodní tvorové žili na oné podivuhodné planetě!“

Pavel Jajtner

Ing. Pavel Jajtner
bývalý velvyslanec ČR u Svatého stolce,
křesťanský politik a diplomat v.v., působí
ve Sdružení křesťanských seniorů ČR

EX ORBE ET URBE Z 4. I. 2024

Papež František prý zvažuje reformu volby papeže¹ – měla by získat více „synodní“ povahu a v konkláve by měli zasednout i laici. „Není pochyb o tom, že změnit složení volitelů v papežském konkláve by byla jedna z nejradikálnějších změn Františkovy vlády a jeden z nejvýznamnějších kroků v dějinách Církve,“ komentuje Eric Sammons², upozorňuje však, že „neexistuje žádný božsky ustanovený způsob výběru papeže či jakéhokoliv jiného biskupa. Dějiny Církve dokládají, že biskupové, a to včetně toho římského, nabývali svého úřadu nejrozličnějšími způsoby: od losování po úplatkářství a nepotismus.“ Pro platnost papežské volby tudíž není nutná nějaká specifická hlasovací metoda.

Na druhou stranu, „to, že by nějaký volební systém byl platný, ještě neznamená, že je to dobrý nápad,“ podotýká Sammons, a upozorňuje na různá nebezpečí. Účast laiků v konkláve by povzbudila pochybnosti, byť neoprávněné, o platnosti příští papežské volby. Samotná účast laiků však podle Sammonse není problémem: jde spíš o to, jak budou volitelé do své role vybíráni. Pokud je bude vybírat papež, pak „je velmi pravděpodobné, že jeho kandidáti nebudou zahrnovat členy oněch čtyř skupin, jejichž absence na Synodě si povšimla Leila Lawlerová³“: totiž (1) oddané manželky a matky zůstávající v domácnosti, (2) otce, kteří se odhodlali vzít na sebe celé břemeno zabezpečení své rodiny, (3) zbožné klauzurní mnišky, a (4) faráře oddané péči o svoji farnost.

„Jsem všemi deseti pro to, aby členové těchto skupin hlasovali pro příštího papeže!“ říká Sammons.

„Jan Pavel II. a Benedikt XVI., dva „muži koncilu“, dali 2. vatikánskému

Foto: Polansky / Člověk a Víra

koncilu jeho autoritativní interpretaci; a živoucí části univerzální Církve jsou ty, které toto „čtení“ druhého vatikánského koncilu přijaly. Kdežto umírající části Církve umírněně a mylně trvají na tom, že úkolem koncilu bylo vynalézt nový katolicismus odpovídající duchu doby. Ale Církev je povolána k tomu, aby kulturu přivedla k obrácení, ne aby se jí připojila,“ píše v rozhovoru pro *Religion en Libertad*⁴ George Weigel, známý životopisec Jana Pavla II.

„Věřím, že je důležité dbát na roli dobré posvátné hudby v liturgii. Pro mě posvátný zpěv, a zejména gregoriánský chorál, představuje velmi důležitou duchovní vzpruhu, která mi vždy pomáhala a stále mi pomáhá v obtížných okamžicích. Velmi mě rmoutí, že toto bohatství je dnes pro život Církve ztraceno. Chápu, že zde byla touha přimět shromáždění k větší účasti na Mši skrze zpěv, ale neměli jsme odhodit veškerou naši nádhernou hudební tradici – to je opravdové neštěstí,“ říká v rozhovoru pro portál

1Peter5 čínským režimem perzekvovaný kardinál Zen.

Server *VaticanNews* přinesl zprávu o „slavnostní a pestré“ zahajovací mši svaté⁵ u příležitosti oslav 50. výročí Afrického výboru pro sociální komunikace (CEPACS) v nigerijském Lagosu. „Když se někteří afričtí biskupové spolu s lagoskými věřícími shromáždili v katedrále Svatého Kříže, došlo k něčemu, co by asi vůbec nečekali,“ popisuje Paul Samasuno. Uprostřed kázání se totiž biskup Emmanuel Badejo dal do zpěvu refrénu známé písně Michaela Jacksona „Heal the World“ a celé shromáždění se připojilo. „Ještě větší překvapení bylo, že pěvecký sbor i věřící zjevně uměli slova zpaměti.“

Portál *The Pillar* informuje⁶ o ostré kritice bavorských biskupů na adresu německé strany AfD, která se v nedávných zemských volbách umístila na třetím místě. Biskupská konference ve svém

1 <https://remnantnewspaper.com/web/index.php/articles/item/6883-pope-francis-drafting-new-document-to-reform-the-papal-conclave>

2 <https://crisismagazine.com/editors-desk/will-lay-people-vote-in-the-next-papal-conclave>

3 <https://happydespitethem.blogspot.com/2023/10/the-four-groups-entirely-excluded-by.html>

4 <https://www.religionenlibertad.com/personajes/477923461/george-weigel-partes-moribundas-iglesia-quieren-reinventar-catolicismo.html>

5 <https://www.vaticannews.va/en/africa/news/2023-11/nigeria-cepacs-golden-jubilee-opens-in-lagos-cathedral-with-a-s.html>

6 <https://www.pillaratholic.com/p/bavarias-bishops-criticize-afd-after>

prohlášení⁷ dává najevo „šok z vzestupu politických sil, které zastávají nelidské pozice“, a kardinál Reinhard Marx prohlásil, že pokládá členství v AfD za neslučitelné s církevními úřady. Prezidentka Centrálního výboru německých katolíků Irme Stetter-Karp již dříve prohlásila, že „aktivní podpora AfD odporuje základním hodnotám křesťanství“. *The Pillar* podotýká, že mezi záměry strany podle platného programu⁸ patří např. zachování „suverénního, demokratického národního státu“, zavedení referend podle vzoru Švýcarska, uzavření hranic a ukončení „neregulované masové imigrace“, či kroky směřující k tomu, aby se Německo stalo „přívětivější k rodinám a dětem“. Strana rovněž odmítá „každou snahu prohlásit zabíjení nenarozených za lidské právo“.

A dánský parlament odhlasoval 7. prosince nový zákon, podle nějž bude trestným činem „nevhodné zacházení s náboženskými texty na veřejných místech“. „Teoreticky je nová norma nábožensky neutrální, prakticky jde však o ústupek islámu,“ míní Marian Kechlibar v komentáři nazvaném „Předstírejte uctu ke koránu, občane“⁹.

Lukáš Novák

Mgr. Lukáš Novák, Ph.D.
filosof a pedagog

KDO BYL OBLÍBENÝ SVĚTEC JANA PAVLA II.?

Sv. Jan Pavel II. by sice nejspíš nejmenoval pouze jediného světce, ale jeden ho přece jen ovlivnil víc než kterýkoli jiný.

Zurbarán: Sv. Jan od Kříže (1656)

Sv. Jana Pavla II. během jeho života ovlivňovala řada světců, avšak jeden zaujímal v jeho srdci zvláštní místo.

Jako mladý dospělý byl sv. Jan Pavel II. seznámen s díly sv. Jana od Kříže. Zbožný muž Jan Tyranowski ukázal mladému Karolu Wojtylovi mnoho jeho textů.

George Weigel v knize *Svědék nádhře* píše: „Nejtrvalejším přínosem Tyranowského pro život a myšlení Karola Wojtyly bylo to, že mladého studenta seznámil se sv. Janem od Kříže... Ten krejčí nejspíš vycítil, že poezie španělského mystika mladého Wojtyly zaujme, a toto první ochutnání literárních plodů karmelitánského mysticismu Karola přivedlo k četbě významnějších teologických děl sv. Jana.“

Poté, co byl sv. Jan Pavel II. vysvěcen na kněze a poslán do Říma k dalšímu studiu, svou disertační práci napsal o dílech sv. Jana od Kříže.

V roce 1982 sv. Jan Pavel II. při návštěvě hrobky sv. Jana od Kříže děkoval Bohu za jeho příklad:

Děkuji Prozřetelnosti, že mi dovolila přijít uctít tyto ostatky a připomenout si osobu a učení sv. Jana od Kříže, jemuž tolik vděčím za své duchovní formová-

ní. Učil jsem se od něho od svého mládí a vstoupil do důvěrného dialogu s tímto učitelem víry, s jeho jazykem a myšlením, až jsem vypracoval svou disertační práci na téma „Víra u sv. Jana od Kříže“. Od té doby v něm nacházím přítele a učitele, který mi ukazuje světlo, jež září v temnotě, abych vždy přicházel k Bohu, bez jiného světla a vůdce / než toho, které v srdci plálo. / To mě vedlo / jistěji než světlo polední.“

Sv. Jan od Kříže prostupoval život sv. Jana Pavla II., a i když ho třeba nenazýval svým „oblíbeným“, určitě patřil k nejlivnějších světcům v jeho životě.

Philip Kosloski

Aleteia

Přeložila Alena Švecová

Philip Kosloski
filosof a teolog, píše pro Aleteia

7 <https://www.erzbistum-muenchen.de/news/bistum/Erklaerung-der-Freisinger-Bischof-skonferenz-45379.news>

8 <https://www.afd.de/themen/>

9 <https://echo24.cz/a/HiuKF/komentar-kechlibar-dansko-predstirej-uctu-koran-obcane>

PROČ JEŽÍŠ NAZVAL SVOU MATKU „ŽENOU“

„Ježíš jí odpověděl: „Co mi chceš, ženo? Ještě nepřišla má hodina““
(Jan 2,4 ČLP).

Někdy se Ježíš vyjadřuje hodně zvláště a tady máme jeden z takových případů.

Proč mluvil se svou matkou právě takto?

Možných důvodů je mnoho, ale podle mého názoru je hlavním důvodem to, že chtěl evokovat další situace, kdy se v Bibli vyskytuje oslovení „ženo“ – jednu z minulosti a druhou z blízké budoucnosti.

Jen za pár let totiž Ježíš Marii opět osloví jako „ženu“. Když visel na kříži a umíral, dal jí jako matku svému milovanému učedníkovi nazval ji „ženou“ (Jan 19,26).

To, že použil tento výraz, však také evokuje první knihu Bible. „Žena“ tam figuruje jako jméno, které dává Adam Evě (Genesis 2,23). Ježíš tedy Marii oslovuje jako Evu pro nového Adama, což zvyšuje význam svatební hostiny, jíž se účastní a jejíž historičtí ženich a nevěsta vůbec nejsou jmenováni.

Výraz „žena“ nově definuje Mariin vztah s Ježíšem, ale také se všemi věřícími. Když ji Ježíš předal svému „učedníkovi, kterého měl rád“, v podstatě ji tím předal všem svým milovaným učedníkům všech dob. Podobně jako Eva, kterou Genesis (3,20) nazývá „matkou všech živých“, je Marie matkou všech, kteří ve křtu získali nový život.

V Káně tedy nová Eva zásadním způsobem zvrátila osudné rozhodnutí první Evy, „ženy“, která v zahradě přivedla prvního Adama k jeho prvnímu zlému skutku. Zde „žena“ přivedla nového Adama k jeho prvnímu veřejnému zázraku.

Postava Evy se později objevuje ještě v Novém zákoně, v knize Zjevení, která je také připisována Janovi. V 12. kapitole se tam setkáváme s „ženou oděnou sluncem“, která se postaví „dávnému hadu, zvanému ďábel“. Tyto obrazy se vrací zpátky ke Genesis, kde Eva v zahradě Eden čelila ďábelskému hadovi a kde

Čtvrté zastavení křížové cesty. Foto: Catholic Shrine of Our Lady of Walsingham, Norfolk

Bůh toho hada proklet a slíbil, že mezi něj a ženu i její potomstvo „položí nepřátelství“ (Gn 3,15). Obrazy ze Zjevení však také evokují novou Evu, která porodila „dítě, syna“ (12,5), jenž bude „pást všechny národy“. Toto dítě mohlo být jedině Ježíš a „žena“ ve Zjevení mohla být pouze Ježíšova matka.

Ve Zjevení však nová Eva na rozdíl od jejího dávného „předobrazu“ ze zahrady Eden nad zlem vítězí.

Stará i nová Eva byly stvořeny bez hříchu. Jedině Marie však zůstala bezhříšná a dodržovala Boží příkazy.

Raní církevní otcové o Marii jednohlasně mluvili jako o nové Evě. Církev o její bezhříšnosti takto uvažovala téměř dva tisíce let předtím, než bylo toto dogma vyhlášeno.

Středověcí básníci tuto záležitost obratně shrnuli poukazem na to, že „Ave“ (latinský pozdrav) anděla Gabriela je obrácená podoba jména Eva. Stejně tak

došlo ke zvratu vzpurných sklonů, které Eva zanechala svým dětem, a k jejich nahrazení ochotou poslouchat, kterou nám chce Marie vštípit, když říká: „Udělejte všechno, co vám řekne.“

Scott Hahn

Angelus News

Přeložila Alena Švecová

Scott Hahn

zakladatel stpaulcenter.com, spisovatel

OPRAVDU KŘESŤANSTVÍ UČÍ, ŽE LIDSKÉ TĚLO JE ŠPATNÉ?

Vzkříšení těla je jádrem křesťanské víry. Bůh nás stvořil jako jednotu těla a duše, a tak nás naše tělo bude provázet do nebe.

Tělo představuje jeden z velkých paradoxů dnešní doby. Zatímco se i mezilidské vztahy čím dál víc odsouvají do „virtuálního světa“, mnozí lidé se cele zaměřují na materiální rozměr života.

Příliš mnoho proudů redukuje ekologické zájmy na ochranu života jako výhradně materiálního jevu. Rostliny a živočichové tím nabývají stejného postavení jako lidstvo, zatímco lidským duchem se pohrdá.

Církev uprostřed toho všeho předkládá jako protiváhu „teologii těla“. Žel, tato teologie své pole působnosti často omezuje na popis sexuální dimenze člověka. Někdy bývá vykreslována v takovém světle, že naši současníci nabývají dojmu, že katolíci nemají lidské tělo rádi nebo ho nechápou.

Tělo hraje v křesťanství ústřední roli

Křesťanství je však náboženství, které se v určitém smyslu cele týká těla. Veškerá autenticky křesťanská teologie je nutně „teologie těla“, neboť mluví o Ježíši, Bohu, který se stal jedním z nás, tělo nevyjímaje.

Skutečnost, že Bůh, který nás miluje, sdílel náš lidský stav, vypovídá o nezměrnosti Boží lásky k naší fyzické existenci. Ve Kristově vtělení není Bohem, jemuž je tělo cizí.

Bůh je původcem života, který žijeme, a stvořil ho tak, že k němu můžeme přicházet skrze tuto svou tělesnou existenci. Když s námi tedy Bůh sdílí náš dočasný a křehký způsob bytí, neodchyluje se od toho, kým je.

Tělesnost není náhodná součást bytí, nýbrž podstatný aspekt našeho života. Jsme tělo spojené s duší a jedno nikdy nebude žít bez druhého. Jsme navěky tělem a duší. Tělo není o nic víc hrubou nádobou na jedno použití, než je duše beztělnou a abstraktní dimenzí našeho

Deska z Limoges představující vzkříšení tří světců (cca 1250)

bytí, která je jediná hodna Boha. Spíš je to tak, že v jednotě obou jsme plně lidmi a Božími obrazy, schopnými vnímat Boha.

Lidé představují jednotu těla a duše, vtělené duše stejně jako oduševnělá těla. Duch je účinnou složkou této jednoty, ale nikoli odlišnou, samostatnou entitou.

Tělo stvořené pro nebe

Naše tělo není dočasným nástrojem pro jednu část našeho života. Přebývá v něm jednota naší osobnosti a v tomto ohledu je nezbytné pro náš život v nebi. V tomto životě nám umožňuje zakoušet vjemy, pocity a události, které nás pojí k sobě navzájem a k samotnému Bohu. V nebi to bude stejné.

Pokud se Církev odvažuje mluvit o „vzkříšení těla“, je tomu tak proto, že nás naše víra přesvědčuje o tom, že v nebeské blaženosti budeme týmiž lidmi. To znamená, že nás tam naše tělo doprovází. Tady definice a popisy končí; vede nás pouze víra a detaily nám unikají.

Protože tedy budeme žít navěky s tělem, je nejvyšší čas, abychom s ním začali žít v pokoji a míru. Samozřejmě může být příčinou utrpení, komplexů a hříchů.

Jsou dny, kdy nám naše tělo připadá těžké a přebytečné, takže ho vnímáme jako cizí nebo dokonce jako hrozbu.

Skrze tělo však také prožíváme mnoho příjemného, odpočinek, lásku a radost. Ve svém těle zakoušíme svůj stesk a touhu po nebi a jeho divech. Jeho potřeba něčeho víc, jeho neukojitelná honba za štěstím, je důkazem našeho předurčení k radosti, na níž budeme mít podíl.

Bůh z nebe s láskou přemítá o každém z nás, svých stvoření. Žasne nad těmi bytostmi, které mu jsou tak podobné, protože je stvořil z lásky a pro lásku. Až tedy budeme rozjímat o Bohu, nezapomeňme přemýšlet i o svém těle. Láskou k tomu, co miluje Bůh, můžeme o něco líp milovat i jeho samotného.

P. Gaultier de Chaillé
Aleteia
Přeložila Alena Švecová

P. Gaultier de Chaillé
kněz diecéze Versailles

MOŽNÁ SE O KULTURNÍ VÁLKU NEZAJÍMÁTE, ALE KULTURNÍ VÁLKA SE ZAJÍMÁ O VÁS

Zprávy a komentáře z Říma i odjinud k synodě o synodalitě: „Za synodální církev – společenství, účast, poslání“

Někomu bezpochyby bude připadat poněkud výstřední, že se v názvu tohoto zamyšlení nad klíčovou otázkou synody 2023 pokouším o „variaci na Trockého téma“. Populární motiv znějící „Vy se možná o válku nezajímáte, ale válka se zajímá o vás“ se však zdá být výstižný. A to ze dvou důvodů.

Zprvu proto, že tato synoda o synodalitě se koná uprostřed několika válek a zvěstí o válkách, které účastníci synody v diskusích do značné míry ignorovali. Tato obsedantní ekleziocentričnost vytváří zde v Římě jakousi nereálnou atmosféru, která je synodě na škodu, a to je třeba vzít na vědomí.

A za druhé proto, že přívlástkem „kulturní bojovník“ se ozbrojily některé katolické frakce, aby se vyhnuly diskusi o tom, co se ostatním z nás zdá být tvrdou a nevyhnutelnou pravdou: že v západním světě musí být církev kulturním bojovníkem, protože převládající veřejná kultura je toxická, nesmiřitelná, ničí společenskou solidaritu – a je nesmiřitelně nepřátelská vůči evangelijní pravdě o lidské osobě.

Takže nad obviněním z výstřednosti klidně mávněte rukou. Jít společně synodálně – alespoň pokud jdeme správným směrem, což je synodální cesta, kterou definoval Pán Ježíš v rozhovoru s učedníky na cestě do Emauz (srov. L 24,13–35) – znamená počítat s určitými skutečnostmi.

Na celém Západě zuří kulturní válka

Agresoři v této válce jsou odhodláni vnutit zbytku světa svou redukcí lidské osoby na snůšku morálně souměřitelných přání.

Tato válka se nevyhnutelně týká i katolické církve, neboť je-li církev věrná svému Pánu, bude bránit a prosazovat

George Weigel. Foto: Aid for Women / flickr

pravdu o duchovní a mravní důstojnosti těch, pro jejichž záchranu Pán zemřel a vstal z mrtvých.

Církev musí v této kulturní válce bojovat jako kulturně-reformní kontrakultura s typickými zbraněmi evangelijní jasnosti a pastorační lásky.

Co si o tom všem myslíte? Synodální zápas s těmito otázkami obohatí setkání s Robertem Louistem Wilkenem.

Wilken je významný historik a odborník na patristiku, který vyrůstal v Missouri v luteránském synodálním prostředí, vyučoval na Fordhamu, Notre Dame a University of Virginia (kromě dalších; významných vysokých škol) a v roce 1994 vstoupil do plného společenství s katolickou církví. V dubnovém čísle časopisu *First Things* z roku 2004 napsal mistrovský esej *Církev jako kultura*, v němž se nachází toto tvrzení, které má v těchto dnech v Římě velký význam:

Církev je sama o sobě kulturou. Kris-

tus do kultury pouze neproniká; Kristus kulturu vytváří tím, že formuje další obec, další svrchovanost...

Pokud na synodě 2023 existují rozpory – a ty existují –, jedním ze způsobů, jak je pochopit, je hledět na ně prizmatem Wilkenova učení. Zde v Římě jsou ti, kteří naprosto chápou, že církev je kultura s jedinečným základem v Kristu, a kteří s tímto pojetím žijí v živých částech světové církve. Pak jsou tu ti, kteří sice vyznávají víru, ale ne zcela chápou plný význam skutečnosti, že církev je jedinečná, kristocentrická kultura, jejímž úkolem je obracet ke Kristu kultury, v nichž se nachází, od klasické řecko-římské až po tu postmoderní západní.

Toto rozdělení se projevuje v synodální debatě o takzvaných „ožehavých tématech“.

Chápe (a prožívá) církev – jakožto jedinečná, kristocentrická kultura – manželství jako stabilní, plodný, celoživotní svazek muže a ženy? Učí kultura, kterou

Prof. Robert Louis Wilken. Foto: catholic.edu

je církev, způsobu vyjadřování lidské lásky v intimních vztazích, jež jsou formovány a ohraničeny jak Božím zjevením, tak hlubokými pravdami vepsanými do lidské přirozenosti?

Měla by kultura, kterou je církev, ve své interakci se společností upřednostňovat podporu společensky zakotvené a právně uznávané úcty k posvátnosti lidského života v každé fázi života a za jakýchkoli podmínek?

Věří kultura, která je církví, že je schopna zušlechťovat všechny lidské kultury, protože kultura, která je církví, je výrazem Krista, jenž je jedinečným a univerzálním spasitelem lidstva? A pokud ano, jedná církev podle tohoto přesvědčení při evangelizaci a uspořádání vlastního života?

Poslední z těchto otázek se vyostřila letos v srpnu, kdy deník *The Australian* zveřejnil rozhovor s arcibiskupem Markem Coleridgeem z Brisbane. V něm arcibiskup Coleridge, který v letech 2018 až 2022 zastával funkci předsedy australské biskupské konference, navrhl, aby v Austrálii byla pro domorodé (aboriginské) muže zavedena výjimka z katolické praxe latinského ritu, pro něž jsou na kněze svěcení pouze muži žijící v celibátu, a uvedl, že v těchto kulturách „není možné získat celibátní duchovní“.

Opravdu?

Jsou snad některé kultury odolné vůči Kristově výzvě žít v celibátu kvůli Království? Existují snad kultury, do kterých evangelium nemůže proniknout?

Lze si představit, že taková tvrzení byla v minulosti vznášena o libovolném počtu „původních“ národů: o lidech různých ras a etnik, o lidech s odlišnou historií. Ale neriskujeme tím, že vstupujeme na minová pole wokerství, nehraňící tvrzení, že domorodí Australané nejsou schopni žít v celibátu, s rasismem? Nebo abychom přistoupili k teologické podstatě věci: Není tvrzení, že lidé v určitých kulturách nejsou schopni slyšet, natož přijmout náročnější požadavky evangelia, rouháním? Je moc Ducha svatého tak omezená?

Podobné otázky vzbuzují tvrzení LG-BTQ+, která na synodě 2023 nezůstala nevyslyšena (i když zatím převážně *sotto voce*), že někteří lidé jsou „stvoření“ určitým způsobem, a proto mohou milovat jen určitým způsobem. Zdá se, že to odporuje jedné ze základních křesťanských pravd, které utvářejí církev jako jedinečnou kulturu: pravdě, že všichni, kteří „nedosahujeme Boží slávy“ (Ř 3,23), jsme „ospravedlnění“ – tj. uzdravení – Boží milostí vylitou skrze Krista ukřižovaného. Což znamená, že bez ohledu na naše touhy a zmatky je každý z nás povolán k trvalému, prohlubujícímu se obrácení, posvěcení a nakonec oslavení, které je dostupné všem: pokud se necháme přijmout Kristem za jeho podmínky, nikoli za našich.

Kultura, kterou je církev, po dvě tisíciletí obracela kultury, jež se původně mohly zdát evangelium nepřístupné. Synoda v roce 2023 musí s touto pravdou po-

čítat, jinak skončí tichým zapřením Pána, který řekl: „...a já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě“ (J 12,32). Ne jen některé lidi. Všechny.

Pokud jde o „kulturní války“:

Hrozby pro současnou civilizaci – hrozby pro budoucnost lidstva – se zdají být nespočetné. Pokud mají něco společného, pak je to popírání nezczizitelné důstojnosti a nekonečné hodnoty každého lidského života od početí až do přirozené smrti. Právě to „kultura smrti“ (která podporuje potraty na požádání a eutanazii nebo sebevraždu za asistence lékaře) popírá u nenarozených dětí, zranitelných starých lidí a těžce postižených osob. Právě to Hamás a jeho hloupí stoupenci na elitních západních univerzitách popírají u Židů. To samé popírá Vladimir Putin u Ukrajinců. To popírá Si Ťin-pching, který pronásleduje křesťany a páchá genocidu na Ujgurech. Seznam je velice dlouhý.

Tváří v tvář těmto útokům na humanum a obrovskému lidskému utrpení, které způsobují, nemá církev jako kultura jinou možnost než být kontrakulturou: být kontrakulturou, která reformuje kulturu a nabízí lidstvu ušlechtlejší pohled na sebe sama skrze evangelium, v jehož přijetí poznáváme pravdu o sobě samých i pravdu o Bohu. To znamená být kulturními bojovníky, kteří se ohánějí mečem Ducha a vyzývají všechny k obrácení v Kristu: nejen a možná ne především argumentací, ale tím, že ukazují ušlechtlejší a lidštější způsob života.

V tomto velmi katolickém smyslu je „kulturní bojovník“ titulem, který je třeba vítat, ba dokonce přijímat.

George Weigel
CatholicVote
Přeložil Pavel Štíčka

George Weigel
spisovatel, životopisec Jana Pavla II.

PÉČE O „POSTIŽENÉ ÚDY KRISTA“

Z historie je zřejmý propastný rozdíl mezi zvyklostmi dávných Izraelců, kteří sice nebyli vždy věrní Bohu, a ostatními národy, nebo spíše pronárody.

Před příchodem Krista se však evropské pohanství již vymanilo z nejhoršího barbarství a lidé tehdy již žili pod celkem snesitelným římským právem. Dle antické tradice vznikl právní stát po špatných zkušenostech s násilnickou zvlášť vládců a vývojem sousedských pravidel. Původní primitivní právní řád se stále zdokonaľoval a společnost se již neřídila vůlí panovníka, ale spíše moudrosti, která je od Boha, a tak se dodnes učí římské právo.

Je dobře připomenout, že teprve roku 657 po založení Říma, za konsulů Gnaea Cornelia Lentula a Publia Licinia Crassa, se usnesl senát, aby člověk nebyl více obětován. Před tím se to dělo slavnostně a veřejně. Plinius starší (zemřel roku 79 po Kr. při zkoumání výbuch Vesuvu) dále uváděl, že *není dobře možné dostatečně ocenit Římany, a být jim vděčným za to, že odstranili oblundnosti, při nichž se považovalo za ten nejzbožnější akt zabít člověka, a dokonce za velmi zdravé jíst ho.* Podobně to bylo i u našich slovanských předků. Lidskými oběťmi byly postižené děti, neplodné ženy, zmatení staří lidé apod. Počátkem agrárního roku je oběťovali svým bohům topením či upalováním (Těra, M. *Perun hromovládce*, str. 241–244; Štampach, F. *Kulturní primitivismus a civilizace. Studie a příklady o primitivních prvcích kulturních u Slovanů*, Brno).

Podobný vývoj možno sledovat i ve zdravotnictví. Podkladem jsou závazné kodexy lékařské etiky, které mají dlouhodobý vývoj. Nejstarší je Hippokratova přísaha z 5. až 4. století před Kristem a následující dva základní principy, které platí pro lékaře až dosud:

1/ Neškodit a nečinit zlo, tj. i léčebná rizika se musí minimalizovat tak, aby byly menším zlem než léčená nemoc.

2/ Dělat dobro, tj. všechno co je v možnosti lékaře, který má svá reálná omezení.

Hippokratova praxe vedla k účtění k životu, a to od počátku do konce. Vylučovala smrtící léky (tj. praktikování

Byzantský manuskript Hippokratovy přísahy sepsané ve tvaru kříže. Foto: Biblioteca Vaticana (12. st.)

ethanazie), které zakazovala podávat nemocnému. Rovněž se zakazovalo poskytnout ženě prostředky pro vyhnání plodu. Lékař se také zavazoval nezneužít svého postavení k vyhledávání svých požitků a měl se vyhýbat bezpráví. Lékař byl vázán diskretností, tj. měl mlčet o zdravotním tajemství před nezúčastněnými.

Tehdy přísahali při svých bozích, které si brali za svědky. Svou lékařskou praxi chápali jako své zasvěcení a nikoliv jako obyčejné zaměstnání. Byli povinni se lé-

čení pacientů věnovat ze všech svých sil. Stále tak byli lékařem, a to i mimo obvyklou pracovní dobu.

Byly to základní etické principy. Další vývoj byl ovlivněn místní kulturou a v antice pak ctnostmi dle Aristotela. Křesťanství vše dobré z antiky převzalo a pokračovalo v dalším pozitivním formování. Jednalo se i o využití tzv. kardinálních ctností. Vzorem byl Kristus, který se zajímal především o nemocné, které uzdravoval a následoval velkým rozmachem

zdravotních zařízení. Křesťanští lékaři pokračovali v odkazu antiky, který zjemnili křesťanským přístupem. Základem stále je, že věřící tvoří mystické tělo Krista a pomoc postiženým tak Bůh vztahuje na sebe. To mnohé vede k zasvěcení svého života pečování o „postižené údy Krista“.

Tehdejší studenti byli postupně formováni tak, že napřed se věnovali humanitárním vědám i etice, která tehdy byla velmi oblíbená. Tak se pokračovalo v 18. století, a podobně do 19. století. Zlom nastal s příchodem úspěšných přírodních věd a vše ostatní pak ustupovalo. Lékařské studium již upřednostňovalo přírodovědné zaměření, ale postupně se objevily nejen námitky, ale i články o dehumanizaci medicíny. (Lékaři pouze spravují, ale pacienti – jako lidé je nezajímají.) Tuto situaci se v Anglii pak pokoušeli řešit zavedením lékařské etiky do studijního programu. K této problematice vznikaly první úvahy, ale k nám se tyto snahy dostaly se zpožděním až ve 20. a 30. letech minulého století. Tato situace

se ještě zvýraznila situací v hitlerovském Německu. Z různých společenských skupin to byli právě lékaři, kteří nejvíce inklinovali k nacistické ideologii. Problému dehumanizace medicíny se samozřejmě nevěnovali ani komunisti.

V současné době je odklon od křesťanství provázen i opouštěním základů tradičního právního řádu a týká se to i zdravotnictví. Určité skupiny se vehementně dožadují změn demokratického právního řádu. Postupně se zavedly potraty, prosazuje se možnost změn pohlaví, a to i dle nezralých přání nedospělých, euthanasie se praktikuje pro stále mladší ročníky apod.

Morální samodestrukci můžeme pozorovat u některých menších křesťanských skupin, ale sekulární společnost se ji snaží prosadit i u zavedených církví. Je vhodné připomenout tradiční čínskou vojenskou filozofii, dle které před střetnutím s nepřítelem je nutno napřed jejich společnost morálně rozložit, atd. Jejich velký Mao se dle této filozofie úspěšně

řídil a není poslední. Nyní můžeme v záklidě sledovat úspěšný novomarxismus, který nedostatek proletariátu nahradil vyloučenými skupinami, jménem kterých se zasazuje o zásadní změny ve společnosti. Je zajímavé, že na západ od nás se projevuje i výrazným antisionismem. Takto ovlivněná i ohrožená společnost se odvrací od stávajících jistot a poněkud se vrací k původní zvyklosti našich necivilizovaných předků.

Rovněž i z těchto hledisek by bylo vhodné uvažovat o využití úspěšného etického vzdělání zdravotníků i pro jiné odbory.

Petr J. Jílek

Petr J. Jílek
člen Řádu svatého Lazara Jeruzalémského

K DEKLARACI FIDUCIA SUPPLICANS

Ke konci roku 2023 vyvolal nejen v církevním prostředí rozruch dokument Dikasteria pro nauku víry *Fiducia Supplicans* zabývající se otázkou možnosti žehnat neregulérním párům, především párům stejnopohlavním. Jak autoři dokumentu odůvodňují jeho vznik? Jak autoři odůvodňují obsah dokumentu? Jaký postoj mají k dokumentu zaujmout věřící?

Argumenty autorů dokumentu

Důvod, proč autoři předkládají zmíněný dokument, je prý reakce na ty ohlasy, které považovaly předchozí negativní odpověď Kongregace pro nauku víry z října 2021 na otázku po možnosti žehnat stejnopohlavním párům za málo jasnou. Jak autoři předchozí ne nyní vyjasňují? Autoři dokumentu na jednu stranu potvrzují, že toto ne platí, na druhou stranu ale tvrdí, že v určitých situacích lze uvažovat, že neplatí a platí ano.

Foto: Lucia Kralova / Člověk a Víra

O jaké situace jde? Kdy lze podle autorů dokumentu žehnat neregulérním párům? Autoři dokumentu říkají, že

je to možné, pokud se k tomu použije zcela nový typ žehnání, který pro tento účel vytvořili. Čím se toto nové žehnání

odlišuje od jiných? Odlišuje se od ostatních žehnání především tím, že je „neliturgické“, je „spontánní“, je „soukromé“. Ptáme-li se, jak se odlišuje podstatně od ostatních žehnání, musíme odpovědět, že nijak. Jak je tedy podle autorů dokumentu možné žehnat neregulérním pářům? Zdá se, že autoři dokumentu takové žehnání ospravedlňují v podstatě tím, že je „utajené“. Autoři dokumentu dále tvrdí, že při takovémto žehnání se nežehná hříšný vztah tohoto páru, ale pouze tento pár. Podle autorů dokumentu při takovém žehnání páru nejde o žádné ocenění hříšného vztahu takového páru.

Co k tomu říci?

Pomineme-li fakt, že autoři dokumentu mají zvláštní pojetí toho, co znamená „vyjasnit situaci“, lze říci, že jak jejich úvaha o možnosti žehnat „tajně“, tak jejich úvaha o žehnání páru, a nikoliv vztahu tohoto páru, jsou úvahami chybnými.

Pokud jde o neregulérní páry, pak ty jsou definovány neregulérními vztahy. Každý vztah má přitom svůj cíl, jímž je tento vztah definován. Neregulérní vztahy jsou definovány tím, že jsou proti božímu řádu, nejde u nich o pouhou nedokonalost. Nelze uvažovat o tom, že by mohly být nějak zdokonaleny, že by mohly být zaměřeny na Boha. Proto nelze žádat o požehnání, jímž by měly být tyto vztahy, jejichž cílem je v posledku odmítnutí Boha, „dozrávat a růst“. Není možné žádat po církvi modlitbu za připravenost k odmítnutí Boha, a to ani sou-

kromě. Proto nelze žehnat neregulérním pářům. Nelze oddělit snahu žehnat neregulérnímu páru od snahy žehnat neregulérnímu vztahu tohoto páru.

Žehnat je možné nejvýše jednotlivému člověku, který v takovém neregulérním vztahu setrvává. Cílem člověka je totiž Bůh. I když je člověk hříšný, je stále člověkem. Člověk jakožto člověk je zaměřen na Boha, a i když je hříšník, může žádat o požehnání. To ho připraví na přijetí milosti a také ke spolupráci s milostí, aby řádným životem dosáhl svého konečného cíle.

Vadnost úvahy o možnosti žehnat neregulérním pářům lze ukázat i na tom, zamyslíme-li se nad tím, proč by měl neregulérní pár chtít požehnání? Druhý vatikánský koncil učí, že svátostiny (mezi něž požehnání patří) mimo jiné připravují člověka k přijetí hlavních účinků svátostí [srov. *Sacrosanctum Concilium*, 60]. Jaké svátosti a potažmo jakých jejich účinků by chtěl tento pár dosáhnout, že žádá jako pár o požehnání, jenž ho má na přijetí takové svátosti připravit? Svátosti manželství dosáhnout nemůže a jiné svátosti člověk nezískává jako pár. Jako další důvod žádosti páru o požehnání se tak nabízí snaha o naznačení určité legitimitnosti vztahu tohoto páru. Takový důvod ale odmítá i samotný dokument.

Pokud jde o úvahu o „tajném“ žehnání, viděli jsme, že od snahy žehnat pářům nelze oddělit vytváření dojmu legitimitnosti vztahů těchto pářů. Sám dokument tedy vytváří dojem legitimitnosti vztahů

neregulérních pářů, když se je snaží dělat, byť přeneseně, legitimními předměty žehnání. Žádné opatření, které dokument navrhuje (např. zákaz, aby kněz měl při daném žehnání liturgický oděv, či požadavek, aby o takové požehnání bylo požádáno spontánně či soukromě), není s to předejít dokumentem již vytvořenému dojmu legitimitnosti takových vztahů. Navržená „utajovací“ opatření dokumentu tak působí jen jako pokus o falšování pravdy.

Závěr

Pokud jde o možnost žehnat neregulérním pářům, lze říci, že dokument nevychází z toho, čemu církev vždy věřila, nevychází z katolické nauky, a tedy dokument v tomto bodě nepředkládá katolickou nauku. I autoři dokumentu poznamenávají, že jde o inovativní příspěvek. Lze doufat, že prostí věřící – nezastanou-li se jich jejich pastýři – budou mít více zdravého rozumu a smyslu pro katolickou nauku než autoři zmíněného dokumentu, a nenechají se tímto dokumentem svést na scestí.

Miroslav Kratochvíl

ICLic. Ing. Bc. Miroslav Kratochvíl
předseda spolku Nejmenší z nás

NOVOROČNÍ PŘEDSEVZETÍ? ZKUSME MOŽNÁ TY MALIČKOSTI...

Na výzvu kněze v naší farnosti P. Josefa Říhy jsme se s manželkou v roce 2000, když se nám narodilo třetí dítě, zapojili do přípravy snoubenců v Kroměříži a okolí.

Jak dospívaly naše děti – a my s nimi – začaly u našich dveří občas klepat i manželské páry, které měly ve svém vztahu

nějaký ten problém. A zjistili jsme, že řada problémů v manželství vzniká proto, že si lidé tak trochu přestanou vychá-

zet vstříc. Láska časem ochladne, dny jdou rok za rokem kolem nás, ani my sami příliš nemládeme. Co poradit? Jak

nastartovat vztah, který eroduje?

V krizi radíme manželům, aby se soustředili na svůj manželský slib. Pokud si ho vzájemně dali a slíbili si lásku, úctu a věrnost, je k čemu se vracet a každé z těchto slov lze naplnit novým významem. Radíme však snoubencům i manželům, aby si nad křesťanský manželský slib dali ještě jeden slib navíc – o tom, že si budou vycházet vstříc v maličkostech.

Co je to maličkost? Když se oba rozhodneme, že nějakou věc není potřeba řešit, protože je to hloupost, tak ji prostě neřešíme. A je dobře, protože prostě není potřeba se tím zabývat. Když oba zjistíme, že je věc naopak velmi důležitá, začneme to spolu řešit. V tomto případě nemusí být dobře, můžeme se i pohádat, ale hledáme řešení, protože toto prostě nemůžeme „nechat plavat“. Oba totiž víme a chápeme, že je to důležité.

Maličkost je však záležitost, která je pro jednoho z nás velmi důležitá, zatímco pro toho druhého je to „absolutní blbost“. Tady totiž začínají hádky a konflikty, které na jedné straně mohou vést k zoufalství nad bezohledností, na druhé straně k zoufalství nad panovačností. Koho jsem si to vzal? Proč se tak změnil? Copak to nevidí, že mi ubližuje?

Když jsem byl ženatý asi tak rok a první zamilovanost začínala odcházet, dozvěděl jsem se, že jsem strašně nepořádný, protože večer v koupelně po mně zůstávala na podlaze voda. Podlahové topení jsme tehdy neměli, a tak jsem byl požádán, abych po sobě laskavě podlahu vždy setřel hadrem, když už nejsem schopen „nenacákat“. Naučil jsem se to. A bylo dobře, ale ne na dlouho. Za další dva měsíce jsem se dozvěděl, že je sice pěkné, že po sobě podlahu utřu, ale že je potřeba hadr pěkně rozvěsit, aby do rána vyschnul. Argumentoval jsem sice tím, že vodě je jedno, jestli vysychá z podlahy nebo z hadru, ale naučil jsem se pěkně utřít a rozvěsit přesně podle požadavku své velitelky. A ona si zase ode mne vyslechla stovky připomínek k tomu, jak se správně ustýlá, uklízí, jak se dělají knedlíky, aby skutečně chutnaly, apod.

Vlastností maličkostí je, že nikdy nemáme hotovo. Objevují se celý život. I tehdy, když si myslíme, že něco děláme dobře, protože to tak děláme už dlouho.

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Vira

Neděláme to dobře a vadilo to po celou dobu. Akorát to zatím nebylo vyřčeno. Ale jednoho dne se už pára nashromáždila a hrnec „vybouchnul“. A tehdy se to dozvíme. Taková maličkost, která už dlouho „hldala“.

Když se o maličkosti dozvíme, máme dvě možnosti: buď můžeme říct: „Poslyš, tohle je fakt hloupost. Já už prostě jiný/jiná nebudu. Smiř se s tím a hotovo.“ Nebo můžeme říct: „Já myslím, že je to úplná blbost. Ale jestli chceš, zkusím to dělat jinak. Ale ne proto, že si myslím, že by to bylo potřeba, ale jen a jen z lásky k tobě.“ Nebo taky neříct nic, protože jinak by mohlo dojít k hádce, ale začít to dělat jinak, jako by ta druhá věta zazněla nahlas.

Vyřešíme tak všechno? Změníme se ve všem? Určitě ne. Ale co se počítá, je právě snaha. I pokus se počítá, říká sv. John Henry Newman. Často potřebujeme sportovní mentalitu – začínat a znovu začínat. Nikdo nezaběhne maraton napoprvé a bez mnoha tréninkových pokusů.

Vycházejme si tedy vstříc v maličkostech. Pro jednoho z nás to může být velmi důležité, pro toho druhého to může být úplná hloupost. Jistě to neplatí jen pro manželství, ale pro všechny vztahy – mezi rodiči a dětmi, mezi sourozenci, mezi kolegy, kamarády a sousedy, a zcela jistě na všech úrovních v církvi. Vzájemné soužití je jemné předivo přátelství

a důvěry, které lze lehce narušit už jen tím, že různé záležitosti nemají pro každého z nás stejný význam.

V manželství však spolu žijeme „nablízko“ jako v žádném jiném vztahu. Proto zvláště manželům doporučujeme doplnit si svůj manželský slib právě na počátku nového roku o jednu drobnou větu: „Budu se snažit a chci ti vycházet vstříc v maličkostech“. Její naplnění nám usnadní restartovat i vztah, který tak trochu zevšedněl. Když totiž jeden z manželů začne poctivě a vytrvale vycházet vstříc v maličkostech, ten druhý se také přidá, protože to nevydrží. Ono se to totiž nedá vydržet, když nás někdo nablízko miluje, po všechny dny života svého. Jak říká Michelangelo Buonarroti: „Dokonalosti se dosahuje maličkostmi, ale dokonalost není maličkost.“ Dobrý nový rok!

Martin Kvapilík

Mgr. Ing. Martin Kvapilík FEng.
farní radní farnosti sv. Mořice v Kroměříži

SNĚHULÁKA ZAKÁŽEM

Sníh padal celou noc. Postavil jsem si sněhuláka. Feministka ze sousedství šla okolo a ptala se, proč jsem raději nepostavil sněhulačku. Postavil jsem sněhulačku. Sousedka feministka se vracela domů a stěžovala si, že ta bujná prsa budou negativně ovlivňovat ostatní sněhulačky, které takto obdařené nejsou. „Manželský“ pár gayů, co bydlí vedle, šel okolo a zasyčel, proč jsem raději nepostavil sněhuláky dva. Transgender osoba se mne zeptala, proč jsem raději nepostavil osobu jen jednu, ale s vyměnitelným orgánem. Veganská rodina z konce ulici mne obvinila z plýtvání a stěžovala si, že mrkev je jídlo a ne k tomu, aby se jí zdobily postavy ze sněhu. Před chvílí mne někdo nazval rasistou, protože ti dva sněhuláci jsou bílí. Muslim, co žije přes ulici, nařizuje, že sněhulačka musí mít neprodleně burku. Dorazila policie, že prý někdo volal, že moji sněhuláci je uráží. Sousedka feministka zase vyšla ven, a že prý musím to sněhulákově koště odstranit, protože by si to někdo mohl vysvětlovat tak, že žena má být v domácnosti. Před chvílí z radnice přijel referent, co má na starosti sexuální rovnoprávnost a vyhrožoval, že odtud mohou být vystěhován. Právě dorazila televize. Ptají se, jak se pozná rozdíl mezi sněhulákem a sněhulačkou. Říkám, že podle těch sněhových koulí. Jsem označen jako sexista. V dopoledních zprávách jsem prezentován jako podezřelý element, potenciální terorista, rasista, homofob, necitlivý delikvent vůči viditelným menšinám, který chtěl využít obtížné povětrnostní situace dělat společenské potíže. Jsem tázán, zdali jsem měl nějaké spolupachatele. Přijeli ze sociálky a odvezli moje děti. Krajně levicoví demonstranti, uražení vším, co jsem spáchal, nyní pochodují naší ulicí, a požadují mé okamžité zatčení, odsouzení a přísné potrestání. Morál-

Mše sv. za děvčata a hospodyně 1. ledna 2024 ve Velkých Bílovicích. Foto: Radek Hanskut / Člověk a Vira

ní poučení: tento příběh žádné nemá. Je to jen odraz světa, ve kterém dnes žijeme a zřejmě to bude ještě horší.

Tak nám tedy začal nový rok. Je to čas nové naděje, kdy skrze své úsilí především o své ctivosti a věrnost Bohu můžeme činit svět lepším.

Když se v Praze konala zádušní mše sv. za oběti útoku na Filozofické fakultě UK, kterou vedl pražský arcibiskup Jan Graubner, v homilii mj. zaznělo: „Jako jsme si zvykli snadno a rychle se proklikat k informacím a odvykli jsme se promýšlet k poznání, takže dostatečně nevnímáme příčiny a důsledky, nevidíme souvislosti, tak nadužíváme komunikační prostředky a ztrácíme schopnost naslouchat druhým a být plně pro ně, takže se nakonec odsuzujeme k životu v neskutečném světě, k reálné samotě a opuštěnosti, byť uprostřed davu. (...) Hájíme práva dospělých na štěstí a šlapeme po prá-

vech dětí na věrnou lásku otce i matky, na jistotu bezpečného zázemí domova. Konstatujeme nárůst depresí a sebevražd u dětí a mládeže a mluvíme jen o zvýšení počtu psychiatrů. Nemáme odvahu začít myslet jinak a rozhodnout se žít pro děti, aby netrpěly nedomilovaností. Nedokážeme se realisticky uskrovnit a nezodpovědně žijeme na dluh dalších generací. (...) Chceme-li v naší bolesti najít útěchu a při pohledu do budoucnosti mít reálnou naději, musíme být pravdiví a uznat i svoji spoluvinu na slabém stavění hrází proti zlu. Snad dostáváme ještě šanci jako ten neplodný fíkovník v evangeliu. Snad nám může pomoci Hospodinům příslib, který jsme četli z Izaiáše: Když si budeš hledět Božích přikázání, tvůj blahobyt se rozleje jako řeka a tvé štěstí jako mořské vlny. (...)“

-zd-